

2. 4 Charakteristika školního vzdělávacího programu

Školní vzdělávací program (dále jen ŠVP) vychází z koncepce přílohy Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením (dále jen RVP ZV–LMP).

Při tvorbě ŠVP jsme vycházeli z nutnosti přizpůsobit výuku současným podmínkám a požadavkům, přičemž jsme respektovali určitá omezení našich žáků. Program navazuje na dlouhodobě pozitivní vnímání jejich možností a schopností, tedy na zdůrazňování jejich kladů a dosažených výkonů na úkor negativního popisu jejich neschopnosti.

Koncepce školy a celkové pojetí a cíle ŠVP vycházejí ze základních charakteristik, které definují jak směřování školy, tak i specifika výchovy a vzdělávání žáků s postižením.

Jsme škola speciální

Tato charakteristika se může jevit jako zavádějící vzhledem k nově zavedeným názvům jednotlivých typů škol. „Speciální“ však chápeme ve smyslu nutně odlišného přístupu k žákům se sníženými rozumovými schopnostmi či jinak handicapovaným a ve smyslu využívání speciálních metod a postupů při výuce těchto žáků. Škola poskytuje dětem základní vzdělání, pojetí ŠVP však zohledňuje individuální limity dané konkrétní mírou postižení či znevýhodnění a její značnou diferenciaci v rámci jednotlivých ročníků. Cílem je tedy dosažení co nejvyšší možné úrovně základního vzdělávání s přihlédnutím k možnostem a schopnostem jednotlivých žáků.

Jsme škola „rodinná“

Vzhledem k menšímu počtu žáků panuje ve škole i v jednotlivých třídách „rodinná“ atmosféra. Každý vyučující zná dobře všechny žáky školy, i s jejich klady a nedostatky. Každý žák zná stejně dobře všechny zaměstnance školy, na každého z nich se může kdykoli obrátit s žádostí o radu či pomoc. Mezi žákem a pedagogem musí existovat pocit vzájemného respektu a důvěry. Žáci jsou vedeni k pocitu sounáležitosti a spoluodpovědnosti za „svou“ školu, podílejí se na její výzdobě a údržbě. Estetické prostředí a celkové klima školy navozují pocit bezpečí a pohody. Atmosféra školy je klíčová pro naplňování všech klíčových kompetencí, především pak kompetencí komunikativních, sociálních a personálních.

Rodiče, pokud chtějí, mohou být plnohodnotnými účastníky veškerého dění ve škole. Kromě návštěv školy či organizace školních i mimoškolních akcí se mohou spolupodílet na tvorbě případných individuálních vzdělávacích plánů a na určování vhodných strategií při řešení prospěchových nebo kázeňských problémů svých dětí. Kdykoli též mohou projevit výhrady vůči práci školy či nesouhlas se zvolenými metodami a postupy, přičemž jejich názory a podněty nesmí zůstat nevyslyšeny.

Jsme škola otevřená

Otevřenost chápeme nejen jako zpřístupnění informací o naší škole směrem ven, ale i jako permanentní otevření se informacím, novým trendům, podnětům, metodám a široké spolupráci s veřejností, organizacemi a institucemi.

Na nově vznikajících webových stránkách budeme informovat veřejnost o dění ve škole, o všech významných změnách a o větších uskutečněných i připravovaných akcích. Výhledově pak plánujeme zřídit rubriku věnovanou dotazům, návrhům a připomínkám rodičů i ostatní veřejnosti.

Chceme také získávat více sponzorů a sympatizujících jednotlivců či institucí, podílejících se buď na jednotlivých akcích, nebo na zkvalitňování prostředí školy. Pokud dostatečný počet žáků a jejich zákonných zástupců projeví zájem, zajišťujeme v rámci našich možností zájmové kroužky. Pro jejich činnost se škola snaží vytvářet potřebné podmínky a získávat schopné pracovníky z řad našich pedagogů nebo veřejnosti. Touto oblastí je otevřen prostor nejen pro mimoškolní práci učitelů a jejich neformální setkávání se žáky, ale také pro možnou konkrétní pomoc škole ze strany rodičů, zájmových organizací a dalších přátel školy. Zapojení žáků do zájmových kroužků v mimoškolní době má i prokazatelný preventivní význam v oblasti sociálně patologických jevů, neboť dětem otvírá a naznačuje možnosti aktivního a smysluplného využívání volného času.

Výsledky naší práce chceme i nadále prezentovat na „otevřených dnech“ (vánoční výstava, veřejná „akademie“, sportovní soutěže, odpoledne s rodiči aj.)

Jsme škola respektu a tolerance

Jsme přesvědčeni, že nejužitečnějším přístupem ke zdolávání obtížných úkolů je takový vztah mezi učiteli a žáky i mezi žáky navzájem, v němž není nikdo z nich důležitější, v němž jeden respektuje druhého. Ve vzdělávacím procesu nejde pouze o vědomosti, dovednosti a výkony, ale také o postoje, názory a hodnotovou orientaci. Jsme školou s dětmi s různým oslabením, s různým handicapem. Je proto naší povinností snažit se jim být vzorem příkladného chování k druhým, vzorem pro respektování jejich osobnosti a uznávat je „takové, jaké jsou“.

Pokládáme za velmi důležité, aby se v průběhu školní docházky nestálé, mnohdy povrchní, vztahy mezi spolužáky proměňovaly na skutečně partnerské. Partnerství by se mělo projevovat vzájemnou ohleduplností, tolerancí, ochotou druhému pomoci a povzbudit ho, schopností spolupracovat při práci, ale i zvládáním konfliktních situací. Nechceme dát žádný prostor agresivitě, šikaně a přetvářce.

Chceme hledat možnosti aktivnějšího zapojení do projektů a programů městských i celostátních, zvláště pak těch, které jsou zaměřeny na prevenci sociálně patologických jevů – kriminalitě, drogové závislosti a xenofobii. Do projektů, které napomáhají poznávání a chápání kulturních odlišností, rozvoji přátelství a vytváření šetrného vztahu k přírodě i lidským výtvorům.

Jsme škola pro skutečný život

Lidé s jakoukoli formou postižení jsou vždy ve svém životě určitým způsobem znevýhodněni vůči ostatní populaci. Ne jinak je tomu i u našich žáků. Naším cílem je toto znevýhodnění v co největší míře eliminovat a co nejlépe připravit děti pro vstup do reálného života. Kromě přípravy na zvládání běžných i náročných životních situací je to především jejich nasměrování a motivace k dalšímu vzdělávání. Žáci po ukončení docházky v ZŠ praktické nejčastěji nastupují do učebních oborů v odborných učilištích, výjimečně do praktických škol. Někteří absolventi v minulosti dosáhli i středoškolského vzdělání. V posledních třech letech se 100 % vycházejících žáků dále pokračuje ve středním vzdělávání na odborných učilištích.

Vzdělávací program vychází z teoretických poznatků nezbytných pro získání základního vzdělání, směřuje však především k získání praktických návyků a dovedností, důležitých pro zapojení žáků do běžného života a následně i do

pracovního procesu. V rámci vzdělávací oblasti Člověk a svět práce, jejíž hodinové dotace jsou oproti běžné ZŠ výrazně navýšeny, si žáci postupně osvojují základy všech běžných domácích činností, jednoduchých řemeslných dovedností, později i odborných řemeslných prací. Velký důraz je kladen též na rodinnou a sexuální výchovu, péči o dítě a výchovu ke zdravému životnímu stylu. V tomto směru se ve vzdělávacím plánu prolínají témata několika učebních oblastí. Zvýšená pozornost je věnována pro život nezbytným komunikativním schopnostem. Tomu odpovídá i využití disponibilních hodin pro rozvoj především verbální komunikace v předmětech český jazyk a anglický jazyk, její používání a rozvoj v ostatních vzdělávacích oblastech.

Jsme škola blízka přírodě

Jak lokalita školy, tak znalosti a zkušenosti velké části pedagogů jsou dobrým předpokladem pro netradiční formy výuky a dalších aktivit směřujících k poznávání přírody a k jejímu porozumění.

Naší snahou je přibližovat dětem skutečnou přírodu, její součásti a zákonitosti, objasnit jim vzájemné propojení a závislosti člověka a přírody. Hlavním cílem je pak vytvářet a podporovat pozitivní vztah ke všemu živému kolem nás. Tento vztah může být východiskem k utváření ostatních klíčových postojů, vztahů a hodnotových orientací.

Tento směr našeho snažení je realizován v rámci výuky příslušných předmětů, výuky v blocích, odpovídajících průřezových témat, školních projektů a praktických činností. V tomto navazuje vzdělávací program na několikaleté zkušenosti školy a její dlouhodobou profilaci. Výuka zahrnuje kromě teoretických poznatků též prožitkové situace při přímém kontaktu se zvířaty chovanými ve škole (ryby, hlodavci, plazi, domácí zvířata) a veškerou péči o ně. Do přímého kontaktu se živou přírodou přicházejí žáci při vyučovacích hodinách a dalších aktivitách v okolní přírodě. Žáci jsou zapojeni do činnosti pražského ekologického hnutí Tereza a pravidelně se zúčastňují akcí střediska ekologické výchovy Toulcův dvůr. Environmentální výchova zahrnuje kromě jiného důsledné třídění odpadů a soustavné udržování přírodních lokalit v okolí školy. V rámci mezipředmětové spolupráce jsou žáci zapojováni do projektů dlouhodobě zkvalitňujících blízkou přírodu i prostředí školy (zahradní jezírko, tematické záhony, budování obsáhlé přírodovědné stezky, projekt „Tropy“ – komplex terárií pro chov tropického hmyzu a plazů) a do tematických školních a třídních projektů.

V tomto směru ŠVP výrazně propojuje vzdělávací oblasti Člověk a příroda, Člověk a svět práce a Člověk a společnost.

Obecně vzdělávací cíle

- umožnit žákům osvojit si strategii učení a být motivován pro celoživotní učení
- podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů
- vést žáky k všestranné a účinné komunikaci
- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých
- připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako samostatné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti

- vytvořit u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací, být vnímavý a citlivý k lidem, svému prostředí a přírodě
- učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný
- vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, k jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi
- pomáhat žákům poznávat a rozvíjet své schopnosti a reálné možnosti, uplatňovat je při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci